

Aleksandar Svetozara Jovanović, Iščupani koreni Velikog Nabrđa

Inicijativni odbor Veliko Nabrđe
Beograd 2003.

Veliko Nabrđe, selo u Đakovštini, zajedno sa selom Malo Nabrđe, raseljeno je 1963. godine, nakon što je tadašnji Sekretarijat za narodnu obranu, otkupio od stanovnika njihove kuće i zemljišta. Na tome prostoru tada je stvoren vojni poligon, za uvježbavanje jedinica Jugoslavenske narodne armije. Stanovnici Velikog i Malog Nabrđa naselili su se, neki u Đakovu, Osijeku ili u drugim mjestima u Hrvatskoj, a neki u Vojvodinu i Srbiju.

Predgovor knjizi napisao je povjesničar dr. sc. Momčilo Mitrović, rođen u Velikom Nabrđu, 1948. godine, direktor Instituta za noviju istoriju Srbije u Beogradu, koji se nije mnogo bavio samim sadržajem knjige, već je iznio svoja sjećanja na rodni zavičaj.

Na početku knjige pisac je prikazao kratku povijest sela, te život njegovih stanovnika. Iz toga dijela značajan je prikaz Spomenice škole, koju je vjerojatno sačuvalao piščev otac, koji je bio učitelj u Velikom Nabrđu. Značajan dio knjige zauzima opis života Nabrđana za vrijeme Drugog svjetskog rata, kada je znatan dio stanovnika bio odveden u logor Jasenovac, iz kojeg se mnogi nisu vratili. U ovom dijelu pisac se bavi općenitim pitanjem progona i stradavanja srpskog naroda u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, te pri tome opisuje i logor u Jasenovcu navodeći stradanja i žrtve Nabrđana. Sveukupan broj žrtava NDH, posebice Jasenovca, koji autor navodi, više je nego preuveličan, unatoč do danas brojnim utemeljenim istraživanjima, i sa hrvatske i sa srpske strane, koja navode znatno niže brojke. Pisac se bavi i pitanjem stradavanja i navodnog progona Srba u Republici Hrvatskoj za vrijeme Domovinskog rata. Na kraju knjige dodan je isječak iz ranije Jovanovićeve knjige "Poraz, koreni poraza" (Veternik 2001.), pod naslovom "Đakovo - pad kasarni 1991. godine". Ovaj dio knjige posebice je zanimljiv jer prilično detaljno opisuje borbe za četiri vojarne u Đakovu i Đakovštini (tzv. mala vojarina, vojarina u dijelu grada Dračice, vojni poligon

Nabrđe i vojno skladište u šumi Gaj) iz perspektive JNA, dakle ugla kakvog do sada nismo imali mogućnosti čitati.

Knjiga ne sadrži bilješku o piscu, te o njemu ne znamo mnogo. Iz knjige nam je poznato da je sin seoskog učitelja, koji je preživio boravak u jasenovačkom logoru, te da godinama živi u Srbiji.

Unatoč tome što knjiga nije pisana znanstvenom metodologijom, odnosno sa bilješkama, osim nekih iznimki, zanimljiva je i ima vrijednosti i za povijest Đakovštine, jer su zapisani i istrgnuti zaboravu mnogi događaji i osobe. No, opći je dojam, da autor ispisuje i svoju povijest i svjetonazor. Naime, na više mjesta, odbojnost ili pak netrpeljivost prema Hrvatima i Hrvatskoj je više nego otvorena.

Željko Lekšić